

LO TEATRO CATALÀ

PERIÒDICH SETMANAL INDEPENDENT

**ANUNCIS
Y RECLAMS:**

À
PREUS CONVENCIONALS

DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS
DESTINAT PRINCIPALMENT À FOMENTAR LO PROGRÉS
É INTERESSOS DEL TEATRO DE CATALÚNYA

Director: **D. Joan Brú Sanelement**

**REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ**

CARRER ARIBAU
93, 3.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. 1'00 pesseta trimestre.
Fora. 1'50 » »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent. 10 CENTS.
Id. atrassat. 15 »

D. TEODORO BARÓ

Ayuntamiento de Madrid

AVIS IMPORTANT

Desde 'l número vinent farem una innovació en benefici dels lectors, del anunciants y al mateix temps del periódich.

Las personas que desitjan anunciar y vulgan enterárense, servéixinse avistarse ab l' Administrador.

NOSTRE GRABAT

D. TEODORO BARÓ

No cal pas que 'n fem la biografia. De sobras es conegut lo Sr. Baró com á un dels bons fills de nostra terra, á la que ha tingut ja ocasions de demostrarli que sab surtir á la defensa de sos interessos quant ha arribat lo cas de ferho.

Limitemnos solsament á dir perquè posem lo seu retrato al frente de nostre setmanari.

Lo Sr. Baró, avants que ser conegut com á un de nostres distingits homes públichs, ho era ja en Catalunya com á notable periodista, y casi avants que com periodista, l' haviam conegut com á autor dramátich.

La casa sens govern, A só de tabals, La nit de Nadal, No es or tot lo que llú, Lo secret del nunci, Lo joch dels disbarats y algunas produccions ademes de las que relatem, havian popularisat son nom entre 'ls aficionats á la escena catalana y li havian conquistat aplausos y simpatías qu' anaban en augment á cada nova producció qu' era fruyt de sa musa cómica.

Ultimament s' ha posat en escena en Novetats pera presentar al Sr. Odena, la coneguda comedia *Lo joch dels disbarats*, que lo Sr. Baró va fè estrenar en Romea fa ja temps: aixó 'ns ha fet pensá en ell com á poeta. Ara, á més, se presenta candidat per lo districte de Figueras: aqueixa circumstancia 'ns recorda que ja altrás vegadas ha pensat en Catalunya, fins exercint càrrech oficial quant n' era fora.

Per tant, baix tots dos aspectes es oportuna avuy la publicació de la lámina que tenim l' honra de oferir als lectors de nostre setmanari; porque que D. Teodoro Baró es tan bon catalá si 'l considerem com á home públich, com si 'l mirem baix lo punt de vista de la poesia cómica en las obras típicas qu' ha donat á la escena regional.

F. DE B.

L' APASSIONAMENT Y LA LLEUJERESA

EN LO PERIODISME.

Nostra afició á llejir periódichs data de molts anys; pero may nos haviam ficsat com desde que

publiquem lo nostre, en llejirlos ab tant cuidado; porque ara presumim qu' hem de tenirhi mes interés que quant no 'ns honrábam contantnos en lo número dels periodistas.

Aixís, poch costará donar á entendre á nostres companys y també als lectors, lo que 'ns satisfia la premsa digna y elevada que inspira sempre sa conducta en la veritat, y lo que per altra part nos apena llejir en certs cassos insults, articles y apreciacions diverses, dictats aquells y aquestas per l' interés de la amistat ó de la antipatía, ó escrits dominant á sos autors l' apassionament, ó be redactats sense estar aquets plenament convensuts de la certesa de lo que diuen.

Pot dirse que molts periódichs son lo que han de ser si s' ha de realisar lo fi que déu perseguir sempre la premsa; pero n' hi ha—perqué no dirho!—n' hi ha que no segueixen tan honrós camí, y no 'n faltan que van la major part de las ocasions guiats per la més exagerada passió. Y també trovem sovint que de vegadas dónan novas enterament falsas que, encara que se rectifiquin luego, fan disfavor á la premsa en general y li prenen mes ó menos part de la importancia y prestiji que necessita y que convé que tinga.

No 'ns entretindrem ara en demostrar lo que afirmem, fent evident lo mal efecte que produheix véurer apassionament polítich en los periodistas serios que, posantse en ridicul sense notarho encara que tingan clar talent, asseguran—verbigracia—sens empatx, que si plou lo govern ne té la culpa; ni lo que diuen los ministerials quant, parlant dels partits d' oposició, los hi negan tot patriotisme y no 'ls concedeixen ni bona fe ni cap qualitat noble y digna de las que pe 'l seu apassionament atribuheixen en grau superlatiu als seus amichs que disposan dels destins desde 'ls quals governan la nació.

No som polítichs y no debem ficarnos en un camp que no 'ns correspon. Mes limitantnos á la esfera de la literatura y del art, recordarém que no fa molts anys la premsa va afirmar qu' havia mort lo tenor Prats qu' encara, gracias á Déu, está plé de vida: l' any passat, un corresponsal telegráfic d' un diari local, va fer mori ab sa ploma al popular poeta Zorrilla y dit diari, obrant de lleujer, fins va insertar un article necrológich del que donaba per mort y encara també es viu: fa poch, tots los diaris,—com si 'ls faltés temps per portar malas noticias—han dit que havia finat l' actor D. Jaume Virgili, y després d' haverlo mort, l' han ressucitat rectificant la noticia.

L' altre vespre va celebrarse en Novetats un benefici pera la familia del Sr. Fontova, en qual programa hi figuraban composicions musicals que havian de ser desempenyadas per los fills de tant malaguanyat actor; y á pesar de que aquestos no hi van pèndrer part per malaltia d' un d' ells sobrevinguda á última hora. hi ha hagut revistero qu' ha portat sa lleujeresa fins al extrem de dir donant compte de dita funció, que los dos noys Conrat y Lleó Fontova (que no hi van treballar) demostrava-

ren qu' avansan segurs pe 'l camí del art que 'ls promet una carrera brillant y profitosa.

Un altre setmanari, inspirat per la passió en favor d' un teatro y en contra d' un altre, 's burla de que la empresa del de qui ell es contrari anuncihi molt una nova producció ans d' estrenarla, méntres ell, en altra columna de la mateixa plana ahont procedeix tant de lleujer y ab poca solta, dona bombo entussiasta y detalla pas per pas lo que fa l'altra empresa que li es simpática, fent referencia á un drama nou d' espectacle que está escrit per lo director de tal periodich; arribant á tal punt sa ceguera, que diu com á gran cosa que s' ha comprat la roba pera 'ls trajos, nada menos que á París y que 'ls vestits se confeccionan ja ab telas francesas. ¡Y aixó ho diu ab tó alegre un periodich *català* parlant d' una producció *catalana*! Es lo colmo de la obcecació.

Ab noticias donadas en aquesta forma y redactantne d' altrás dihent que 'ls teatros han estat plens quant han estat poch concorreguts, ó que hi ha hagut molts aplausos quant sols s' han sentit los que son de la *claque* (aixó si qu' es roba francesa) que prou se fa conèixer, la premsa 's posa en ridícul los cops que ho fa, perque 'ls concurrents á las funcions de que 's tracta, s' acostuman á no fer cas del periódich; lo que no es pas convenient si la premsa ha de servir d' utilitat, com creuhen los que li professan carinyo, entre 'ls quals figurem nosaltres.

No créguin los colegas á que fem referencia en aquestas ratllas, que 'ls tinguem animositat: considerin tant sols que 'ns anima un digne afany en favor del periodisme, y si escoltan nostra veu, no dubtem de que 's persuadirán sens tardar gaire, que no anem descaminats al aconsellarlos com amichs y sents voler passar plassa de mestre, que inspirin sos escrits ab la llum de la clara inteligencia que denota la construcció dels que son causa de las observacions qu' acabem de fer.

J. BRÚ.

BELLAS ARTS

SALÓ PARÉS.

Aquesta setmana son varios los expositors que mostran sos treballs pictòrichs en aquell centre tant conegut com visitat pe 'ls amants d' aquesta manifestació del art.

Unafirma nova hi trovem, del autor de quatre quadros, tots bastant justos de color y sobre tot un ab boyra, que 'ns obliga á felicitar al senyor Domenge. No sabem qui es; pero sa factura y modo de véurer nos inclinan á pensar qu' es jove. Si es aixis y continúa per lo camí emprés, anirá lluny.

Lo senyor Larraga nos presenta dos quadros que, á nostre modo de véurer, son dos equivocacions que desitjaríam fóssin las últimas en aquet estil.

Lo retrato degut al senyor Mestres está bastant ben pintat; mes son color no 'l trovém del tot just, particularment en lo busto, ressentintse tot d' una entonació avinada.

Ja tenim un nou Museo de pinturas. Diumenje s' inaugura oficialmente en lo lloch que en la darrera Exposició ocupaba la part oficial del Palau de Bellas Arts. U. D. O.

ENTREACTES

AL MITJ DEL CARRER.

(*Diàlechs.*)

—¡Ola! ¿hont vas per 'quí, Eduart, depressa y en aquesta hora?

—A buscar la llevadora, que la dona 'm va de part.

—Donchs desitjo vagi bé y un ratet que siga bréu.

—Gracias, Pere: jo també. Hasta la vista.

—Ahur

—Adeu.

—Que no tens feyna, Pomar, qu' ara 't trobo per aquí?

—Si, pro vaig pe'l combregar, que 'l pare está per morí.

—¡Bó! ¿y jara, que 'm contas, home? ¡Si ahir lo vegí aixerit!

—Donchs cregas que no es pas broma, puig temem qu' aquesta nit...

—Noy, ho sento: com hi há néu, voldria que no fós rés.

—Moltas gracias, Pere; adeu.

—Noy, adios, hasta després.

Y deixantlos, desseguida me 'n vaig anar meditant...

¡Quin contrast forma la vida! ¡uns venen y altres se 'n van!

M. GARDÓ FERRER.

CRITICA TEATRAL

Per concells, veniu á mí;
lo que jo faig, no ho mireu,
que d' aquet modo, sabreu
milló 'ls exordis cumpli.

Jo no se si 't tocaré
avuy, lector ó lectora:
pensa que t' ha arribat l' hora
si ets dels qu' aquí descriuré.

Solament m' he proposat
anar *frente á frente* y recte
per corregir cert defecte
molest á la societat,

Al teatre es hont vull dir
que s' comet tal imprudencia,
que l' home de més paciència
no ho pot arribá sufrir.

A aquell que te lo lleig vici
de picá ab l' bastonet
la butaca del que quiet
sufreix tan gran sacrifici...
lo concell que li daré,
que 'n cap teatre pot anar;
perqué podrà disfrutar
millor, fent de calderé.

Recomano á las senyoras
que portan aquells sombreros
ab testos, flors y plumeros,
guarnits per dalt, sota y boras,
que al acte de alsá 'l teló,
tréuerse'l totas deurian,
qu' així 'ls de detrás, podrian
véurer més bé la funció.

Lo fer l' amor 'ls mosquits
durant l' acte, es un mal medi;
quant si esperan l' intermedi
no haurán de fe ¡¡¡alló!!! ab 'ls dits;
que aquells signos.... francament....
ni se com fe aná 'ls dits gosan:
molts cops, segons com 'ls posan,
fins fan pensar malament.

Los que portan calsat nou
dels que grunyen al dá un pas,
procúrin quedar detrás
de tots, pe 'l soroll que mou;
que si avants de alsá 'l teló
no están al puesto las botas,
ab lo nyich-nyach que fan totas
distreuen l' espectadó.

Los qu' están un poch més grassos
casi de lo regular,
no tindrian de ocupar
llocs que 'ls vinguessen escassos.

Los palcos son punts d' aquells
per aquets, més adequats;
que 'n la butaca assentats
fan patí 'ls del costat d' ells.

Lo qu' estiga encostipat
no pot aná á cap funció:
s' ha d' está al llit, si senyó,
ó sinó, fa un disbarat.

Me queixo principalment
dels que fan tants estornuts
y tüssen; perqué 'ls tussuts
molestan tota la gent.

Aquell qu' es massa alt, tampoch
podrá ocupar cap butaca,
ni palco: sembla una estaca
de las que no está bé en lloch.

Y recomano á n' aquet
per no fer patí á ningú,
qu' estará molt més segú
arrambat á la paret.

Poso punt final aquí,
y si algú dels que 'm llegeix
d' aquest dolent mal pateix
y no se 'l pot corretgi...
procuri ab defecte tal
deixar d' aná en cap funció;
y li agraphirá més que jo
lo públich en general

M. FIGUEROLA ALDROFÉU.

LO GRAN TEATRO DEL LICEO

(Continuació).

Si las empresas que prenen nostre gran teatro lírich féssin presupuestos de gastos avans de comensar las temporadas, es clar que ajustarian aquestos de manera que may resultés lo gasto total més elevat que la xifra á que lògicament podem arribar los productos de las representacions qu' ha de donar en virtud del contracte ab la Junta propietaria del teatro.

Pensar d' altra manera, no seria natural.

Y aixó no 's fá, com ja tenim dit.

¿Cóm, si 's fés, podria succehir que en una curta temporada d' últims d' Octubre á principis de Desembre, hagués gastat may una empresa la enorme suma de 63.200 duros, donant solament 22 representacions d' ópera; es dir, gastant uns 3.000 duros per funció?

Y aquet gasto resulta detalladament en un estat demostratiu d' una de las societats empresarias del Liceo, que tenim ara á la vista.

Si la empresa á que 'ns referim tenia ganas de presentar artistas notables com correspón que sigan los que vingan á nostra més important escena lírica y si aquestos li havian de costar cars en excés, si hagués tingut càlcul y no hagués obrat á la lleujera, hauria mirat ántes de pendre 'l teatro si trovaba modo de rebaijar per altres conceptes lo exorbitant pressupost artístich pera formar los quartetos que volia escripturar. Y si, un cop estudiant l' assumpto baix tal prisma, hagués considerat impossible recaudar lo gasto que havia de satisfacerse, de segur que hauria preferit renunciar al negoci, deixant que 'l desarrollés una altra empresa.

Pero, com dihem, no es possible que contés; perque no hi ha medi de que las funciones d' ópera en lo Liceo produheixin may, com terme mitj, uns 3.000 duros cada una, encara que s' hi afejeji, com s' hi ha d' afejir, l' import, á prorrateig, del abono y la subvenció.

Un altra empresa, la del Sr. Sancho, també per no saber contar se 'n vá aná al cel en quatre dias, á pesar de tenir reputadissims artistas y además, segons creyem, capital. Altras per l' estil n' ha tingut nostre Liceo.

Pero se 'ns dirá:—¡Oh, no son tan imprevisoras todas las empresas: otras, en cambi, saben de contar y á más saben bé ahont tenen la má dreta.

Pero no saben clóurerla, dirém nosaltres, ó ignoran potsé ahont tenen la esquerra, qu' ha de subjectar las riendas per evitar lo perill de que volqui 'l carro del temple del Art. Y de totas maneras vindrá á resultar, que la falta de cenyirse á un càlcul prévi, fet ab la major escrupulositat possible, es en últim cas la primera causa de la mala gestió de la explotació del colisseu.

Entre las cláusulas de que consta 'l escriptura de cessió del local á la empresa que 's fá carrech d' ell, n'

hi ha una que li imposa la obligació de presentar á la Junta, ab antelació al comens de las temporadas, una llista de tots los artistas que estigan contractats, expressant las fetxas ó épocas en que hágin de pèndrer part en las funcions.

Las empresas sembla qu' acostuman á cumplir tal requisit; mes moltes vegadas, á pesar de semblarho, no 'l compleixen. Si ho fessin, los propietaris, los abonats y tothom veuria que 'ls artistas compareixen exactament en la forma fixada en los cartells anunciadors de l' obertura dels abonos. Y, no obstant, ¡cuántas vegadas cantants oferts al obrir abono no han vingut ni 'l dia promés ni may! ¡Cuants cops al cap de un mes nos hem trobat ab artistas á qui la empresa ni havia somniat fer venir, omplint lo lloch que debian ocupar altres qu' estaban donats com á compromesos y que no comparegueren!

Aixó no ho dihem pas ab la idea de ferne acusació á las empresas, que casi may teneu culpa de véurers xasquejadas, sino pera demostrar que ab aquestos canvis y contrarietats, lo que havia de costar, per exemple, 4 costa 12, y comensa á ferse la bola de néu que, un cop formada, va prenent molt gros volúmen y á voltas arriba á aixafar á la pobre empresa, que no podia evitar sa formació, sino havent combinat la temporada de modo molt ben calculat que fés, fins ahont pot prévéurers, que aqueixas contingencies, mortals pera ella, no 's presentessin. Y ara 's donan ab tanta freqüencia, que cassos hi ha hagut de fer venir artistas no anunciats ans de la temporada, y al troverse á Barcelona no s' han presentat sisquera en cap funció, tornánsen tenint cobrat anticipo, viatjes y quincena, si convé; causant aixó un despilfarro que demostra la téssis que sostenim y qu' es, repetim, una de las causas que contribuïxen á que siga més difícil de lo que eu si ja es, la bona marxa del gran teatro.

Pero no es aqueix motiu solsament lo que fa critica la situació dels empressaris del Liceo. Altres podrém trovarne si 'ls busquem.

¡La propietat! ¡Oh! la propietat dona avuy gran subvenció y exigeix temporada carta; de manera qu' augmenta los recursos á la empresa y li alleujera 'l compromís.

¡La propietat paga bé! Es molt cert. També ho es, y á més sensible, que semblant pago, si be es real y efectiu perque 's fa ab diner sonant en los días convinguts, resulta, fins á un cert punt, ilusori, desde 'l moment que no faltan accionistas que, en lloch de serho pera disfrutar de bonas funcions en lo més important dels teatros de Barcelona, ho son mirant sols de prompe á son particular y exclusiu negoci; los quals desprenentse temporalment del dret de disfrutar de sos palcos ó butacas, los cedeixen á personas que 'ls pagan més de lo qu' ells satisfan per la part de subvenció, fent aixís possible que s' adquireixen excelentas localitats á menos preu del que 'ls costaria abonantse á la empresa ó prenentlas en la taquilla.

No falta propietari al Liceo, que 'l capital de la seva propietat li dona tanta renda com si 'l tingués empleat en altres negocis molt més exposats y de més feyna.

¿No veyém cada temporada anuncis avisant que en tal pis de tal casa de tal carrer se cedeixen per abono sillons á preus més baratos que 'ls de la empresa?

¿Qu' es aixó sino fer la guerra 'ls propietaris al pobre empressari que tants compromisos té contrets y que á tantas familias fa viurer méntres se sostingui la temporada?

Aquí tenim, donchs, un' altra de las causas que portan al mal resultat de la marxa del gran teatro.

Y no hi val l' argument de que aixó sempre ha estat y de que avants lo Liceo marxaba més bé qu' ara; perque may ho ha anat prou bé (y en proba d' aixó no se 'ns citarà cap empresa que n' hagi surtit ab beneficis), y perque los temps cambian y avuy los cantants están exigentíssims; lo qual ha obligat á aumentar paulatinament los preus de entrada y localitats fins casi l' doble de lo que costaban quant venian artistas millors que 'ls que ordinariament ara 's presentan. Tant com més barato sigan los paicos y butacas en lo despaig de la empresa, menos sensible será per aquesta la competència de la propietat.

Gran part de la concurrencia que va al Liceo, deixant apart los accionistas y 'ls abonats que ja han fet lo desembols, hi aniria més sovint si no costés tan car: per ço ara 'ls propietaris vénen més qu' anys atrás ab preferència á la Empresa, perque es més gran la diferencia á que aquells cedeixen los sillons, y aixó merma 'ls ingresos de taquilla y fa ilusori en part, com dihem, l' import de la subvenció.

Encara hi ha altrats contrarietats importants que es cudrinярem un altre dia; y uua vegada posadas á la consideració de qui pot corretjirlas ó aminorarlas, mirarem de estudiar lo que en bon grau podria fer que nostre Liceo recobri la justa fama de sos millors temps, cosa que no déu pas tenirse per irrealisable.—J. P.

REPERTORI DE FORA

DESDE ROMA.—Carta IV.

La desgraciada ocurrencia de la fontana y la meva abnegació pera salvar de la mort á Laura, váren ser motius poderosíssims pera obrirme las portas d' aquella casa, visitada per la aristocracia de la ciencia de tot lo món, y per ferme digne d' una distinció molt superior al meu talent y á la meva categoria. Recordaré tota ma vida, lo dia primer que vaig ser invitat per aquella noble familia á omplir un lloch en la seva taula.

Habiam recorregut aquella matinada lo que en llenguatge arqueologic s' anomena Camp-Marci ó sia Camp de Mars, inmensa planuria que fou lo fonament de la grandiosa Ciutat dels pórtichs, dels monuments, dels circos y dels teatres.

La imaginació fantástica, moltes voltas, dels arqueolechs, ha posat de manifest en sos llibres y sas memorias lo que degué ser la Ciutat dels Césars en aquells temps precursors de sa decadencia y sa caiguda. Dins d' aquella esplanada estensa, quals limits estaban marcats per una part ab lo Circo Flaminio prop del Capitoli, fins al Tiber per l' altra, tancaba la Biblioteca famosa d' Octavia, los teatres de Pampeyo, de Galba y Marcelo, la Curia, lo pórtich de las cent columnas, los jardins suntuosos d' Agrippa, las termas, lo Panteón, la *septa Julia*, lo Mausoleo d' August, l' anfiteatro de Statilio Tauro ahont Nerón habia fet hasta lo paper de *saltisbanquis* y Tiberi representá comedias y sainets que feyan riurer per forsa al auditori, baix pena de ser lliensat á las fieras, qui deixes de satisfer la vanitat imperial fentse un panxó de riure. Allí si trovavan los magestuosos temples de Apolo, Hérculs custode, de Minerva, de Cástor y Pólux, de la Fortuna ecuestre; la casa funeraria dels Césars (Temple de Neptuno) altars, boscos, archs, columnas y jardins, tot gran, tot colossal.

oferint desde las montanyas properas lo esplendorós espectacle de un panorama majestuós de mármols, purpra y or.

Habiam admirat tot lo possible en las pocas horas d' un demati, algun dels monuments que pera recort d' aquella època històrica, se conserva entre la confusió d' las obras modernas. Vejérem lo Colisseo qu' es un dels recorts mes importants de la època dels Flavios, mostra irrecusable d' una brillant civilisació que sorpren al recordar la superbia majestuosa d' aquells que per curtíssim temps foren los amos del món. Allí ahont se representaren las obras dels grans poetas classichs d' aquells temps, y 's comentaren actes que aplaudiren las Mesalinas y las Popeas, pero que feren plorar al poble per lo inhumans, avuy s' hi axeca una creu com si fos un sepulcre que guardés las cendras de generacions senseras.

La obra es de un mèrit, reconegut per molts ingenyers com de primera, tant la distribució circular de sos corredors, multiplicat de *comitoris* (que aixís deyan á las portas de sortida), puig efectivament, aquella multitud sortint del colisseo no debia semblar altra cosa que una *hemorragia*, si la frase 's permet, turbulenta y terrible en las grans solemnitats.

Lo colisseo presenta un aspecte fantástich, particularment en aquestas nits de lluna hermosas y claras com las de la nostra terra; pero de día pot apreciarse ab més rigurositat y precisió son valor arqueològich. Diuen que 'l va fer comensál l' Emperador Vespasià, y que foren empleats en sa construcció los 20.000 presoners jueus que portá aquet, després de sa conquesta de Jerusalem. Dintre sas tribunas hi cabian més de 100.000 espectadors, condició importantíssima pera que no quebrés cap empresari! Lo lloch destinat als grans espectacles, ó sia la *arena*, com se diria en termes taurins, mideix de llarch 93 metres y 60 d' ample, per afectar la forma oval.

Se té de menester per lo menys dos horas ben bonas pera admirar detalladament aquesta colossal ruina, y encara que pochs son los treballs d' ornamentació que s' ofereixen al observador minuciós, que gosa mes ab lo bonich que ab lo gran, se pot admirar en lo conjunt d' aquell Circo tota la grandiositat d' un imperi superb que volgué donar al món un llegat etern de la immensitat de son poder, com aixís mateix lo mes filosòfich exemple de la fé transitoria de la grandesa humana.

Agoviats y casi plens de fatiga del passeig d' aquell dia, entràrem per Sta. Francisca Romana, al peu del Palati, saludant las ruinas del palau dels Cesars en la regió ahont se trova lo palau dels mes sabis Cicerones, y prévia la invitació pera dinar aquell dia en sa companya, me'n ani al hotel á restaurar la meua toilette un poch malmesa per la pols preciada d' aquellas antiquíssimas ruinas.—J. R.

BIBLIOGRAFIA

Impresa ab molt gust en la tipografia «La Academia», los Srs. D. Geroni Bolivar y C.^a han comensat la publicació d' una obra magnífica, titulada *Monumentos del Arte español*, que será, segons notícias, una recopilació de las bellas mes notables d' Espanya, ab las corresponents ressenyas que ha de ferne D. Pere Hugué y Campaña.

Las láminas son primorosament presentadas per medi de la fototipia y reultant de mèrit superior; y com sedonarà compte dels monuments arquitectònichs de Catalunya, que, fins á cert punt, reasumeixen nostra historia, recomanem l' obra á nostres lectors, encara que no está escrita en català y considerant, per altra part, qu' es deguda á catalans la publicació de la mateixa.

En nostra Administració s' admeten suscripcions.

Acaba de véurer la llum pública, esmeradament impresa, la bonica y molt aplaudida comedia en un acte y en vers, original del conegut poeta y excelent autor dramátich D. Conrat Roure, *Qui mes mira...*

Agrahim al Sr. Roure la deferencia que l' hi hem merescut enviantnos un exemplar de la mateixa.

Dita obra, estrenada ab notable éxit en lo teatro Català de Romea, fou en son dia judicada favorablement per tota la premsa local y nosaltres donàrem á las horas nostra opinió respecte d' ella, per quin motiu no ho fem ara.

La recomanem á nostres subscriptors.

APLAUSOS

En lo teatro de Novetats s' ha presentat ja 'l graciós D. Lleó Odena que forma part de la companyia.

Fou la producció escullida, la pessa *Los tres toms* representada dissapte dia 17, y com á segona obra va triarse la comedia del Sr. Baró *Lo joch dels disbarats*.

En una y altra lo nou actor va satisfer á la concurrencia, demostrant que té condicions propias pera conquistar simpatias en los papers de graciós. Fou aplaudit, y no duptem que si, com es d' esperar, al crear papers nous, está tan acertat com en la interpretació dels personatjes que fins ara ha desempenyat en Novetats, veurá sempre recompensat son treball ab forts y merescuts aplaudiments com los que va alcansar.

Lo benefici de la primera dama de la companyia del expressat teatro donya Carlota de Mena, que va donarse dilluns darrer, va atreure concurrencia regularment numerosa; pero no com ho hauria estat no fent tant fret. Aixís la beneficiada com los Srs. Tutau, Bonaplata y demés artistas, tinguéren ocasions de lluhirse en lo drama *La boja*, del Sr. Guimerá; logrant arrencar aplausos y ferse cridar á las taulas al final, junts ab l' autor, qui no s' hi va presentar.

La Sra. Mena, á qui aprecia 'l públich, fou obsequiada ab varios regalos que li fóren presentats en la escena després de representat lo drama.

La pessa nova titulada *Muixoni!*, estrenada dimars, nos obliga á fer lo que diu son titol. Val més que callém; perque, de parlarne, hauriam de ferho en la secció de protestas.

També la companyia de Romea ha tingut son estreno, representant la nit del benefici del primer actor cómic D. Jaume Capdevila, la pessa *Un núvol de pás*, de don Joaquim Ayné, redactor de *La Tomasa*.

Pot dirse que 'l benefici va comprendre dos dias; perque la pessa de que parlem, va representarse quant ja era la una de la matinada del dimars havent comensat l' espectacle en lo vespre del dilluns. Aixó, que podria perjudicar l' éxit per lo cansanci que regnaba entre 'ls espectadors, va servir pera ferlo més solit, tota vegada que, si 'sent tant á deshora va fer molt efecte y 'ls

xistes van ésser degudament apreciats y van fer gracia, es proba de que la obreta val y pot calificar-se de excellent lo resultat de la representació.

Es cert que tots los artistes van esmerarse, ajudant no poch á que agradés *Un núvol de pás*.

No coneixem al autor, y aixó fa que nostra opinió ha de tenir-se per enterament desinteresada al fer-se eco de la dels que van aplaudir lo nou juguet.

PROTESTAS

Quant la premsa diu a veritat, déu ésser alabada sa conducta, encara que la veritat siga dura. Per lo mateix motiu, si algun escriptor se val del periódich pera disfressar las cosas á mida del seu gust, es convenient ferho notar y censurarho.

Nosaltres som d' aquesta opinió, y per ço avuy nos lamentem de que un setmanari apassionat y ab falta de coneixement, diga que una dama fa pochs dias va deixar d' ana' al teatro á la hora de la funció en la qual devía pèndrer part. D' aixó 'u deduheix lo tal periódich que á la empresa li falta la carta de navegar.

Res de aixó es cert. L' actriu á qui 's refereix no havia d' anar al teatro per rés; per quant va ferse cambi de funció durant la tarde, passantse avis als artistes que devian pèndrer part en la obra escullida pera substituir á la que estava disposada primerament.

Un' altra actriu del propi teatro 'ns ho assegura.

Ja veu lo cólega com ha fet un castell de cartas que can á un petit buf de qui, com nosaltres, no som apassionats ni enemichs de cap dels teatros catalans, sino que vetllem per la serietat de la premsa, fins de la que 's diu satírica.

ENTRETENIMENTS

CANTARS

Tinch un mal, nina encisera,
un mal que 'm fa tornar boig:
lo mal de no pogueu créurer
que m' estimas á mí sol.

Jo sé que t' agrada en *Roch*,
aquell del carré del *Rech*:
sé qu' es un *ruch*; mes es *rich*...
y aixó per tú no té preu.

Si tant y tant me juras
que m' aprecias,
me faràs créure al últim
qu' es sols mentida.
Lo vér carinyo
no havem may d' escoltarlo,
sino sentirlo.

¿N' has estimat tres dotzenas?
Está bé; no 'm sab pas greu.
Sabrás qu' ells van estimarte....
d' igual modo que tú á n' ells.

RAMON MATEU.

ANACREÓNTICA

¿Perqué ploras, bella nena?
¿Qué mata tas alegrías
y 't fa passá 'ls millors días
sempre trista, sempre ab pen?
¿Ploras potsé un temps millor
que per' tú era de bonansa?
¿Ploras potsé la esperansa
que ja ha perdut lo teu cor?
¿Perqué ploras? Ja ho pots dir,
que 't guardaré be 'l secret.
¿Perqué del món sols has tret
molt espera' y molt sufrir?
¿Es que 'l teu cor desitjava
altre cor pera estimar
y per més que vas buscar
no vas trobá 'l que 't faltava?
¿A qué las llágrimas tévas
que á mí 'm fan desesperar?
¿Qué pot sé 'l que 't fa plorar...?
—Es que estava pelant cébas.

R. BRUNA.

Diu que qui no té res que fé al gat pentina, y un amich nostre, que está desocupat y vol' pentinarlo, nos ha enviat, demanantnos la inserció, la següent copia d' una papeleta que diu haver trovat al regirar papers. Volent compláurel, la posem á continuació, tal com es l' original que 'ns envia y diu aixís:

«TEATRO DE LA CRÍTICA PARCIAL

*Funció d' ignocents, dedicada als
autors de las obras que s' estrenarán.*

- 1.º Sinfonia, ab trompetas de fira, de *Il pedante*.
- 2.º La tragedia campanuda en tres actes, del senyor Efessé (fill de Mr. Efessé)

TOMASA LA RIDÍCULA.

4.º Gran fantasia á dos mans y dos peus, de l' ópera *Il pensiero infundato*, per son autor.

5.º Lo sainete dramátich, romántich y reumátich, de un escriptor qu' escorre 'l bulto fins després del éxit, posantli los tres titols:

LO RAVE PER LAS FULLAS,

LA A PER LA B,

NG HI ENTÉN PILOTA.

NOTA.—Hi haurá safata; pero com será ja plena de diners al dar la entrada, no s' hi haurá de tirar rés.

Altra.—En lo sainete hi haurá una éra y molta póls; lo que 's prevé, porque... qui no vulgui póls que no vaji á la éra.»

Havem llejit en un periódich, acreditat en aquet género d' ignocenta picardia, un anunci per l' estil del que precedeix. ¿Serán tal vegada tots dos d' un mateix autor?

SALÓ DE DESCANS

Lo Consell general del Centre Català va disposar que ahí á las nou del vespre tingués lloch la sessió inaugu-

ral dels treballs del present any; havent escullit lo president D. Frederich Soler, com tema de son discurs, desenvolupà 'l següent: *Lo que convé mantenir y fomentar pera que 'l catalanisme arrel.*

No tenim temps avuy pera ocupárenos; mes possem aquestes ratllas pera dir qu' aghim la invitació rebuda y manifestar á més que dedicarem al acte l' atenció que mereix.

Lo Excm. Sr. D. Víctor Balaguer té escrit un poema que titula *Lo rumiatje de mon ànima*. N' hem sentit fer elojis que prompte podran ser confirmats, puig tan distingit poeta debia llegirla ahí en *La Lliga de Catalunya*.

També té ja dit senyor acabada una producció que destina al teatro català de Romea, després que n' haurà donat lectura en lo Centre Català. La obra en qüestió té per títol *Los Pirineus*.

Com entre los molts treballs ab que 'ns veyem afavorits de contínuo pera publicarlos en nostre setmanari, n' hi ha, á mes dels que ja insertem soviut, d' altres que poden ser considerats molt propis pera donarlos á conèixer en nostras columnas, havem resolt, á fi de complaure als autors dels que 'ns agradan, dedicar pròximament un número de Lo TEATRO CATALÀ á la publicació de una gran part dels que fins avuy tenim rebuts y separats en cartera; volentho fé' aixís per' demostrar qu' aghim la deferencia que 'ns fan los que 'ns remeten colaboració.

TÓMBOLA

oberta en lo Centre Català á benefici de la familia del malográt actor D. Lleó Fontova.

Llista dels donatius per l' ordre que s' han anat rebent:

1.ª Una carta de D. Benet Escaler demanant que són establiment *El Ingenio* siga lloch pera recullir donatius.

2.ª Un dècim de la Loteria nacional, núm. 25,436, extracció 20 de Janer, ab ordre d' entregarlo especialment á la familia Fontova.

3.ª 100 exemplars de la comedia *La sombra d' un vestit* escrita per D. M. Figuerola, Aldrofeu donatiu del mateix autor.

4.ª 4 gramática castellanas, catalanas, donatiu de son autor lo Sr. Ferré y Carrió.

5.ª 100 exemplars de várias obras dramáticas donatin de son autor lo Sr. J. Casademunt.

6.ª Una estàtua de bronz, de mitj metro d' alsada, representant la Venus de Milo, de D. F. B.

7.ª Un cuadro al oli de metro y mitj d' alt per un d' amplaria, obra del pintor Sr. Lacraga, donatiu de don E. B.

8.ª 25 globos acreostàtics, donatiu de D. Joaquim Lafont.

(Seguirá)

CAVILACIONS

GEROGLIFICH

T t t t lo viatge
lo viatge
32 cuartos
32 cuartos

ROCH PALET DE RIERA.

En lo pròxim número aniran las soluciones á las cavilacions del passat y del present.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

J. M. Feliu; J. T. R.; Joan Palmier; Manel Grases; Ramon Bruna R. Ojeda; M. Solà; Roch Palet de Riera y L. Milla, enterínse de lo que respecte á vostés y altres que 'ns envian treballs, dihem en *Saló de descans*.—J. Casanova, V: gracias per sa felicitació y lo qu' 'ns diu que ha entregat al Sr. Roig.—Manel Grases: no pas encara.—Joseph Burgos, ego te absolvo.

TELÓ D' ANUNCIS

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR
son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS
MÁQUINAS DE FER MITJA

VENTA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota clase de máquinas.

CONSTRUCCIÓ DE TEATROS

**SERVEY COMPLERT Y BO
PERA GUARDARROPIAS**

Per informes y detalls, dirijirse al fuster del carrer de Caspe, 73, al costat de la botiga de comestibles.

BARCELONA

ALS CASATS Y A LAS CASADAS

se dona de franch lo curiosissim folleto **KOCH!**

VIGOR VITAL

SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, conservarla y allargar la vida fentla agradable.

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precis entregar aquest anunci en la llibreria de Roig (carrer de Jaume I, núm. 3).—També s' obté demanantlo per correu, acompanyant l' anunci, al Dr. Koch (Montera 33, 1.er, MADRID).

Sense l' anunci son preu es UN RAL.

Imprenta de Pere Ortega, Palau, 4.—Barcelona.